Algemene beschouwingen 2026

Dank voorzitter,

Voorzitter, deze kadernota gaat over de vraag welke gemeente Borger-Odoorn de komende jaren wil zijn. En zoals in de Kadernota te lezen valt, zullen we voorlopig een beleidsarme gemeente zijn. En dat is maar goed ook, want voordat we nieuwe ambities optuigen, moeten we eerst eerlijk zijn over onze financiële werkelijkheid.

Die werkelijkheid is dat de ruimte beperkt is. En dat is niet alleen een gevolg van Den Haag, van indexaties of van autonome ontwikkelingen. Het is ook het gevolg van keuzes die we hier zelf maken. In de afgelopen jaren is met enige regelmaat een beroep gedaan op de vrije algemene reserve. En ook nu ligt er weer een voorstel om voor 2027 € 610.000 uit die reserve te halen.

Voorzitter, een reserve is geen structurele inkomstenbron. Het is een buffer voor tegenvallers en eenmalige investeringen. Wie die buffer steeds inzet om ambities mogelijk te maken, moet op enig moment ook durven toegeven dat het verstandig is een pas op de plaats te maken. Of om de heer Joling die de heer Greven citeert te citeren: ‘Wat er niet uitgaat, hoeft er ook niet bij.’

En juist daar wringt deze kadernota. Want een hele reeks voorstellen wordt gepresenteerd als autonoom of technisch. Maar dat is niet altijd hetzelfde als onvermijdelijk.

Neem bijvoorbeeld MFA ’t Brughuus in Valthermond. Er wordt € 127.000 gevraagd voor een pilot met dorpshuis- en sportfunctie. Dat is geen technische begrotingsbijstelling. Dat is een politieke keuze. Een keuze die misschien verdedigbaar is, maar dan moet eerst helder zijn wat de structurele exploitatie wordt en welke alternatieven zijn onderzocht. Daarom hoor ik graag van het college of zij een inkijkje kan geven in de toekomstplannen voor MFA ’t Brughuus.

Dan de jeugdzorg. Voor 2027 is € 1,75 miljoen extra nodig om überhaupt aan te sluiten bij de werkelijke uitgaven van 2025. En dan is de verwachte prijsstijging nog niet eens verwerkt. Daarnaast zijn de kosten van de nieuwe Jeugdhulpregio Drenthe nog onbekend. Voorzitter, dit is geen incidentele hobbel meer. Dit is een structureel probleem dat steeds met incidenteel geld wordt gedicht.

Tegelijkertijd moeten we niet doen alsof financiële terughoudendheid betekent dat we op de verkeerde plekken bezuinigen. Juist jeugdzorg, armoedebestrijding en gezondheid verdienen prioriteit. Daarom steun ik op dit moment de vraag voor extra capaciteit bij de sociale teams, waar de wachtlijsten oplopen. Maar dan verwacht ik wel dat het college ons niet alleen om geld vraagt, maar ook laat zien welke resultaten daarvoor worden geleverd: kortere wachttijden, minder escalaties en betere ondersteuning voor gezinnen - om maar iets te benoemen.

Dan de organisatie. De ambtelijke organisatie is gegroeid van 230 naar 280 medewerkers. Tegelijk vraagt het college om de structurele ruimte voor organisatieontwikkeling te verhogen van 1 naar 2 procent: € 250.000 per jaar. En ondertussen horen we bijvoorbeeld dat we specifieke juridische kennis tekort komen. Hoorde ik de heer Zwiep vorige week nog niet zeggen dat we als raad de informatie die we vanuit de organisatie krijgen niet in twijfel horen te trekken?

Ach, dat terzijde. Wat geen twistpunt is, is dat een algemene opslag van € 250.000 per jaar té grofmazig is. De raad moet eerst weten waar de organisatie gegroeid is, welke taken erbij zijn gekomen en waar de knelpunten qua efficiëntie zitten. Zeker nu AI, digitalisering en de komende pensioneringsgolf de gemeentelijke organisatie fundamenteel dreigen te veranderen.

Daarom dien ik straks een motie met de treffende titel ‘Organisatie in beweging’ in. Niet om de organisatie van links naar rechts te kunnen schuiven, maar juist om haar toekomstbestendig te maken. Als wij extra geld vragen van inwoners, ondernemers en toeristen, moeten wij ook bereid zijn kritisch naar onze eigen bedrijfsvoering te kijken. En aangezien het vorige organisatieonderzoek nog stamt uit de periode voor corona, voor de organisatiegroei en voor de toegenomen digitalisering, lijkt het mij een goed idee om deze te actualiseren.

Over die toerist gesproken: in de kadernota wordt voorgesteld om de toeristenbelasting te verhogen volgens het advies van het Recreatieschap Drenthe. Vooral dat laatste is een geweldige vondst van het vorige college, want deze verhoging levert ons structureel €300.000 op. En dat terwijl het de laatste jaren steevast zoeken naar structurele middelen is geweest.

Zoals ik bij de behandeling van het coalitieakkoord ook al heb aangegeven is de voorgestelde eenmalige verhoging in het, door Gemeentebelangen ingediende amendement, veel en veel te gortig. Een jaarlijkse indexering van de toeristenbelasting heeft mijn grote voorkeur. Maar omdat ik veel meer zie in een hervorming van het huidige heffingssysteem van de toeristenbelasting, dien ik graag samen met Leefbaar Borger-Odoorn een motie in om dat huidige systeem tegen het licht te houden en waar mogelijk eerlijker te maken.

Tot slot, voorzitter, wil ik nog even stilstaan bij een sector die mij na aan het hart ligt. Namelijk: de journalistiek. Want door hervormingen binnen het lokale mediabestel – dinsdag heeft de Tweede Kamer er nog over gedebatteerd – zullen een groot aantal lokale omroepen flink gekort worden op hun begroting. Dat geldt ook voor onze eigen RTV1.

Waar wij als gemeente nu een vergoeding vanuit het Gemeentefonds ontvangen om onze lokale omroep mee te kunnen ondersteunen, zal die in 2028 worden vervangen voor een directe Rijksbijdrage. De verdeelsleutel van die uitkering is inmiddels bekend en deze valt zeer negatief uit voor RTV1 – ook in het licht van de zwaardere wettelijke eisen op de bedrijfsvoering van lokale omroepen. Het heeft er alle schijn van dat onze lokale omroep straks geen financiële ruimte meer heeft om ons, zoals nu wel het geval is, van professionele journalistiek te voorzien.

Ik zal daarom op korte termijn met schriftelijke vragen richting ons college komen, zodat we na de zomer als raad met elkaar van gedachten kunnen wisselen over de toekomst van RTV1. Ik hoop dat we dan richting de behandeling van de begroting van 2027 als raad gezamenlijk de mouwen op kunnen stropen voor de instandhouding van de professionele journalistiek bij onze lokale omroep.

Maar voorzitter, de kadernota vraagt ons te prioriteren en dat betekent ook: minder vanzelfsprekend nieuw geld voor prestigeprojecten, geen structurele groei zonder scherpe onderbouwing en geen reserves als permanente pleisters.

Ik hoor graag hoe het college die keuzes concreet gaat maken.